

Briselē, 2022. gada 16. maijā
(OR. fr)

8576/22

Starpiestāžu lieta:
2021/0106(COD)

LIMITE

TELECOM 173
JAI 553
COPEN 145
CYBER 141
DATAPROTECT 115
EJUSTICE 47
COSI 108
IXIM 101
ENFOPOL 220
FREMP 83
RELEX 541
MI 321
COMPET 269
CODEC 570

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
K-jas dok. Nr.:	8115/20
Temats:	Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula, ar ko nosaka saskaņotus noteikumus mākslīgā intelekta jomā (Mākslīgā intelekta akts) un groza dažus Savienības leģislatīvos aktus - progressa ziņojums

I. IEVADS

1. Komisija 2021. gada 21. aprīlī pieņēma priekšlikumu Regulai, ar ko nosaka saskaņotus noteikumus mākslīgā intelekta jomā (Mākslīgā intelekta akts) ¹.

¹ Dok. 8115/21.

2. Komisijas priekšlikuma, kura pamatā ir LESD 114. un 16. pants, mērķi ir nodrošināt, ka mākslīgā intelekta (MI) sistēmas, ko laiž Savienības tirgū un izmanto Savienībā, ir drošas un atbilst spēkā esošajiem tiesību aktiem par pamattiesībām un Savienības vērtībām, nodrošināt juridisko noteiktību nolūkā atvieglot investīcijas un inovāciju MI jomā, uzlabot pārvaldību un spēkā esošo tiesību aktu par pamattiesībām un drošību efektīvu izpildi un veicināt vienota tirgus attīstību likumīgiem, drošiem un uzticamiem MI lietojumiem, vienlaikus novēršot tirgus sadrumstalotību.
3. Eiropas Parlamentā gan Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komiteja (IMCO), gan Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja (LIBE) ir izraudzītas par vadošajām komitejām saskaņā ar apvienoto komiteju procedūru, kas paredzēta 58. pantā. Tika iecelti divi līdzreferenti: IMCO komitejas *Brando BENIFEI* (S&D, Itālija) un LIBE komitejas *Dragoș Tudorache* (Renew, Rumānija). Papildus divām iepriekš minētajām vadošajām komitejām par saistītajām komitejām ir izraudzītas Juridiskā komiteja (JURI), Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komiteja (ITRE) un Kultūras un izglītības komiteja (CULT). Līdzreferenti savu ziņojuma projektu publicēja 2022. gada 20. aprīlī.
4. Par priekšlikumu notika apspriešanās gan ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, gan ar Eiropas Reģionu komiteju, un attiecīgi 2021. gada 15. jūnijā un 2021. gada 24. jūnijā abām iestādēm tika nosūtīti oficiāli atzinuma pieprasījumi. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja atzinumu par priekšlikumu sniedza 2021. gada 22. septembrī², savukārt Eiropas Reģionu komiteja atzinumu sniedza 2021. gada 2. decembrī³.

² [EESK atzinums "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, kas nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā \(Mākslīgā intelekta akts\) un groza dažus Savienības leģislatīvos aktus"](#).

³ [Eiropas Reģionu komiteja: ES pieņem mākslīgajam intelektam – Mākslīgā intelekta akts \(pārskatīts atzinums\)](#).

5. 2021. gada 18. jūnijā Eiropas Datu aizsardzības kolēģija (EDAK) un Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs (EDAU) sniedza kopīgu atzinumu par priekšlikumu ⁴.
6. Eiropas Centrālajai bankai (ECB) lūdza sniegt atzinumu par dažiem priekšlikuma aspektiem, kas ir tās kompetencē vai pienākumos. Oficiālo lūgumu Padome nosūtīja 2021. gada 3. novembrī. ECB 2021. gada 29. decembrī sniedza atzinumu un 2022. gada 10. februārī ar to iepazīstināja Telesakaru un informācijas sabiedrības jautājumu darba grupu (turpmāk *TELECOM* darba grupa).

II. DARBS PADOMĒ

7. Padomē priekšlikumu izskatīja *TELECOM* darba grupā. *TELECOM* darba grupa sāka apspriest priekšlikumu Portugāles prezidentūras laikā vairākās sanāksmēs un darbsemināros, kas notika laikposmā no 2021. gada aprīļa līdz jūnijam.
8. Priekšlikuma analīze turpinājās *TELECOM* darba grupā Slovēnijas prezidentūras laikā vairākās sanāksmēs un darbsemināros. Pēc šā darba Komisija sīki iepazīstināja ar visu ierosinātās regulas tekstu un delegācijas rīkoja sākotnējas apspriedes. Turklāt prezidentvalsts Slovēnija rīkoja neformālu pusdienu ilgu telesakaru ministru padomi, kas bija veltīta tikai MIA priekšlikumam un kuras laikā ministri apstiprināja savu atbalstu horizontālai un uz cilvēku vērstai pieejai MI regulējumā. Visbeidzot, pamatojoties uz delegāciju rakstiskiem komentāriem, prezidentvalsts Slovēnija izstrādāja pirmo daļēja kompromisa priekšlikumu, kas aptver MIA priekšlikuma 1.–7. pantu un I–III pielikumu, un iesniedza to delegācijām *TELECOM* darba grupas 2021. gada 30. novembra sanāksmē.

⁴ [EDAK un EDAU kopīgais atzinums 05/2021.](#)

9. Prezidentvalsts Francija sāka darbu ar diskusijām par daļēju kompromisu, ko sagatavojusi prezidentvalsts Slovēnija, *TELECOM* darba grupas sanāksmē 2022. gada 11. janvārī. Pēc tam prezidentvalsts Francija sagatavoja šādas pirmā kompromisa priekšlikuma daļas, ņemot vērā rakstiskos komentārus un redakcionālos ierosinājumus, kas saņemti no delegācijām vēl Slovēnijas prezidentūras laikā (par 8.–29. pantu un IV pielikumu), kā arī rakstiskos komentārus un redakcionālos ierosinājumus par pārējo tekstu (30.–85. pants un V–IX pielikums), ar kuriem lielākā daļa delegāciju nāca klajā 2022. gada janvāra beigās. Šā darba ietvaros prezidentvalsts Francija sagatavoja vairākus daļējus kompromisa tekstus, kas aptver 8.–85. pantu, kā arī pielikumus un apsvērumus un kas tika iesniegti un apspriesti *TELECOM* darba grupas sanāksmēs 2022. gada 18. janvārī, 2022. gada 10. un 22. februārī, 2022. gada 10. un 22. martā, 2022. gada 28. aprīlī un 2022. gada 5., 10. un 17. maijā. Turklāt, lai risinātu tieslietu un iekšlietu kopienas īpašās bažas, prezidentvalsts Francija ir pārstrādājusi dažus noteikumus šajā jomā no visa regulas projekta. Pēc tam šie noteikumi tika iesniegti un apspriesti *TELECOM* darba grupas sanāksmē 2022. gada 7. aprīlī, kas tika organizēta sadarbībā ar TI kopienā. **Prezidentvalsts Francija ir pabeigusi pirmā Padomes kompromisa priekšlikuma par MIA sagatavošanas procesu.**
11. Turklāt 2022. gada 24. martā prezidentvalsts Francija lūdza *TELECOM* darba grupas delegācijām iesniegt rakstiskus komentārus un redakcionālus ierosinājumus par pārstrādāto 40.–55.a pantu, lai sāktu darbu pie priekšlikuma otrā daļējā kompromisa teksta. Līdz pilnvaru termiņa beigām prezidentvalsts Francija plāno turpināt sīkāk analizēt komentārus par 53.–55.a pantu (Inovācijas pasākumi) un iesniegt otro daļējā kompromisa tekstu, kas attiecas uz šiem pantiem, izskatīšanai vienā no pēdējām *TELECOM* darba grupas sanāksmēm 2022. gada jūnijā.

12. Pēc būtības, ņemot vērā citu svarīgu tiesību aktu, kas attiecas uz MI attīstību un izmantošanu ES, piemēram, VДАР, ES patērētāju tiesību aizsardzības jomas tiesību aktu u. c., piemērojamību, prezidentvalsts Francija pārskatīja tekstu, lai panāktu līdzsvaru starp nepieciešamo drošības un pamattiesību aizsardzību un nepieciešamību atbalstīt izaugsmi, konkurētspēju un inovāciju, paredzot skaidrus un samērīgus noteikumus ieinteresētajām personām, lai atbalstītu ētiska un atbildīga MI attīstību ES.

Konkrētāk, galvenie jautājumi, kurus prezidentvalsts Francija izskatīja pirmā kompromisa priekšlikuma daļā, ko tā ir pārstrādājusi (8.–85. pants un IV–IX pielikums), ir šādi:

a) Prasības augsta riska MI sistēmām

13. Daudzas prasības, kas piemērojamas augsta riska MI sistēmām, kā noteikts priekšlikuma III sadaļas 2. nodaļā, ir precizētas un pielāgotas tā, lai tās būtu mazāk stingras vai apgrūtinošas ieinteresētajām personām, piemēram, attiecībā uz datu kvalitāti vai tehnisko dokumentāciju, kas MVU būtu jāsagatavo, lai pierādītu, ka to augsta riska MI sistēmas atbilst prasībām.
14. Turklāt prezidentvalsts Francija pārskatītajā tekstā ir atzinusi, ka dažas prasības var būt savstarpēji nesaderīgas, kam var būt vajadzīgi kompromisi īstenošanas laikā, piemēram, attiecībā uz precizitāti un robustumu vai privātuma aizsardzību (datu minimizēšana), vai taisnīgumu. Šādai atzīšanai būtu jānodrošina zināma elastība augsta riska MI sistēmu nodrošinātājiem, kad tiek ieviestas to riska pārvaldības sistēmas.

Prezidentvalsts Francija arī precizēja, uz kāda veida riskiem attiecas riska pārvaldības noteikumi, lai nodrošinātu, ka nodrošinātājiem ir tikai jānovērš ar MI sistēmu izstrādi saistītie riski, attiecībā uz kuriem tie var veikt saprātīgus un reālistiskus pasākumus.

b) Dažādu MI vērtības ķēdes dalībnieku pienākumi

15. Tā kā MI sistēmas tiek izstrādātas un izplatītas kompleksās vērtību ķēdēs, kurās robežas starp dažādiem dalībniekiem ne vienmēr ir skaidri noteiktas, prezidentvalsts Francija ir ieviesusi vairākas izmaiņas, kas precizē pienākumu un lomu sadalījumu, lai labāk atspoguļotu MI sistēmas izstrādes, laišanas tirgū vai darbības realitāti. Piemēram, pārskatītajā tekstā ir iekļauti papildu noteikumi, kas nodrošina efektīvāku sadarbību starp nodrošinātājiem un lietotājiem. Tā mērķis ir arī precizēt saistību starp pienākumiem saskaņā ar ierosināto MIA un pienākumiem, kas jau pastāv saskaņā ar citiem tiesību aktiem, piemēram, VDAR.
16. Turklāt prezidentvalsts Francija uzskatīja, ka ir svarīgi tekstā skaidrāk norādīt situācijas, kurās citiem vērtības ķēdes dalībniekiem ir jāuzņemas nodrošinātāja pienākumi.

c) Atbilstības izvērtēšana, piemērošanas kontrole un pārvaldība

17. Lai kļiedētu bažas par MIA ierosinātā atbilstības satvara pārmērīgo sarežģītību, prezidentvalsts Francija ir sniegusi vairākus precizējumus un vienkāršojumus attiecībā uz noteikumiem par atbilstības izvērtēšanas procedūrām, kas jāievēro katram augsta riska MI sistēmas veidam, vienlaikus saglabājot galvenos elementus pieejā, ko Komisija ierosinājusi, pamatojoties uz jaunā tiesiskā regulējuma tiesību aktiem.
18. Prezidentvalsts Francija arī mainīja noteikumus par tirgus uzraudzību, lai tos padarītu efektīvākus un vieglāk īstenojamus, ņemot vērā vajadzību pēc samērīgas pieejas izmantošanas šajā sakarā.

19. Prezidentvalsts Francija arī būtiski grozīja noteikumus par MI komisiju ("komisija"), lai nodrošinātu lielāku autonomiju un stiprinātu tās lomu MIA pārvaldības struktūrā. Komisijas sastāvs ir mainīts, iekļaujot tajā dalībvalstu pārstāvjus un neatkarīgus ekspertus, no dalībvalstu pārstāvjiem izvēloties priekšsēdētāju. Komisijai būs lielāka nozīme MIA vienotā piemērošanā, sniedzot padomus un ieteikumus Komisijai, piemēram, par nepieciešamību grozīt I un III pielikumu, un sniedzot atzinumus par vairākiem jautājumiem, kas saistīti ar MIA piemērošanu. Turklāt, pamatojoties uz prezidentvalsts Francijas ieviestajām izmaiņām, komisija arī veicinās sadarbību ar attiecīgajām ES struktūrām, ekspertu grupām un tīkliem saistībā ar MIA.
20. Vispārīgāk runājot, prezidentvalsts Francija vienkāršoja pārvaldības struktūru, svītrojot uzraudzības iestādes jēdzienu valsts līmenī, dodot dalībvalstīm lielāku elastību, izraugoties struktūras, kas ir atbildīgas par MIA koordināciju un īstenošanu. Šo pašu iemeslu dēļ prezidentvalsts Francija arī pagarināja termiņus, kuros dalībvalstīm būtu jāīsteno noteikumi par pārvaldības struktūras izveidi.
21. Ņemot vērā ierosinātā MIA jauno un sarežģīto raksturu un lai reaģētu uz nepieciešamību atbalstīt šīs regulas īstenošanu, prezidentvalsts Francija nolēma pievienot jaunu pantu, ar ko Komisijai uzliek pienākumu izstrādāt norādījumus par regulas piemērošanu, koncentrējoties uz tādiem jautājumiem kā prasību piemērošana augsta riska MI sistēmām, aizliegta prakse mākslīgā intelekta jomā un noteikumu par būtiskām izmaiņām praktiska īstenošana. Tekstā arī precizēts, ka šādus norādījumus varētu pieprasīt gan dalībvalstis, gan komisija, vai arī tos varētu izstrādāt pēc Komisijas iniciatīvas.

22. Visbeidzot, sankcijas par ierosinātā MIA noteikumu pārkāpumiem attiecībā uz MVU un jaunuzņēmumiem ir samazinātas, lai atspoguļotu to nozīmi MI ekosistēmā un ņemtu vērā to īpašos ierobežojumus.

d) Noteikumi par tiesībaizsardzības iestādēm

23. Lai ņemtu vērā tiesībaizsardzības iestāžu īpatnības un īpašos ierobežojumus, prezidentvalsts Francija veica vairākus grozījumus noteikumos par MI sistēmu izmantošanu tiesībaizsardzības nolūkos. Konkrētāk, dažas saistītas definīcijas, piemēram, "biometriskās kategorizācijas sistēma", "biometriskās identifikācijas sistēma" un "reāllaika biometriskās identifikācijas sistēma", ir precizētas, lai noteiktu, uz kurām situācijām attiecas 5. panta 1.d punktā noteiktais aizliegums un kuriem izmantošanas gadījumiem tas nebūtu piemērojams. Daži grozījumi ir izdarīti arī attiecībā uz 5. panta 1.d un 5.a punkta noteikumiem, lai precizētu to darbības jomu un saskaņotu formulējumu ar terminoloģiju, kas lietota attiecīgajos Savienības tiesību aktos tieslietu un tiesībaizsardzības jomā.
24. Turklāt, lai nodrošinātu lielāku elastību tiesībaizsardzības iestādēm īpašas steidzamības gadījumos, ir pievienots jauns noteikums, lai radītu iespēju pieprasīt šīm iestādēm *ex post* atļauju uz laiku atkāpties no atbilstības izvērtēšanas procedūrām augsta riska MI sistēmām. Kompromisa priekšlikumā ir paredzēts arī izņēmums no pārredzamības pienākumiem, kas attiecas uz tādu MI sistēmu lietotājiem, kuras izmanto emociju atpazīšanai un kuras ir atļautas tiesību aktos saistībā ar kriminālizmeklēšanu.
25. Visbeidzot, kompromisa priekšlikumā ir iekļauti daudzi nelieli grozījumi, kuru mērķis ir nodrošināt lielāku elastību augsta riska MI sistēmu izmantošanā tiesībaizsardzības iestādēm, piemēram, attiecībā uz informāciju, kas būtu jāreģistrē saistībā ar to augsta riska MI sistēmām ES datubāzē, vai attiecībā uz pienākumiem saistībā ar minēto iestāžu rīcībā esošās informācijas konfidencialitāti.

e) **Vispārēja lietojuma MI**

24. Prezidentvalsts Francija pārskatīja noteikumus par vispārēja lietojuma MI sistēmām, lai labāk līdzsvarotu prasības un pienākumus starp šādu sistēmu nodrošinātājiem un augsta riska MI sistēmu nodrošinātājiem, kas tās izmantos. Nosacījumi šādu sistēmu laišanai ES tirgū ir izstrādāti saskaņā ar MIA priekšlikuma vispārējo mērķi, proti, palielināt uzticēšanos mākslīgajam intelektam un veicināt konkurētspējīgu, atbildīgu un ētisku MI tirgu ES. Šo grozījumu mērķis ir nodrošināt taisnīgu pienākumu sadali un vienlīdzīgas konkurences apstākļus visā MI vērtības ķēdē.

f) **Inovācijas atbalsta pasākumi**

25. Lai izveidotu inovācijai labvēlīgāku un nākotnes prasībām atbilstošāku tiesisko regulējumu, prezidentvalsts Francija ir būtiski grozījusi noteikumus par pasākumiem inovācijas atbalstam. Pirmkārt, ir precizēts, ka MI "regulatīvajām smilškastēm", kas, paredzams, radīs kontrolētu vidi inovatīvu MI sistēmu izstrādei, testēšanai un validēšanai valstu kompetento iestāžu tiešā uzraudzībā un vadībā, būtu arī jāļauj testēt inovatīvas MI sistēmas reālos apstākļos. Otrkārt, ir pievienoti jauni noteikumi, kas ļauj īpašos apstākļos bez uzraudzības veikt MI sistēmu testēšanu reālos apstākļos. Abos gadījumos tekstā ir precizēts, kā šie jaunie noteikumi ir jāinterpretē saistībā ar citiem esošajiem nozaru tiesību aktiem par "regulatīvajām smilškastēm". Visbeidzot, lai samazinātu administratīvo slogu maziem un inovatīviem uzņēmumiem, kompromisā ir paredzēta īpaša atkāpe, saskaņā ar kuru mikrouzņēmumi (kā tos definējusi ES) tiks atbrīvoti no pienākuma izveidot kvalitātes vadības sistēmu, kas identificēta kā viena no galvenajām izmaksām šiem dalībniekiem.

III. GALVENIE NEATRISINĀTIE JAUTĀJUMI

26. Papildus galvenajiem jautājumiem, kas aplūkoti kompromisa priekšlikumā un izklāstīti iepriekš, prezidentvalsts Francija kā papildu jautājumus, kas būs jāanalizē turpmākajās diskusijās par priekšlikumu, ir apzinājusi šādus jautājumus:

a) **MI sistēmas definīcija un MI sistēmu klasificēšana par augsta riska sistēmām**

27. Dažas dalībvalstis joprojām uzskata, ka MI sistēmas definīcija ir neskaidra un pārāk plaša un nesniedz pietiekami skaidrus kritērijus MI nošķiršanai no tradicionālākām programmatūras sistēmām. Pastāv arī šaubas par MI sistēmu klasificēšanu par augsta riska sistēmām, pamatojoties uz priekšlikuma vispārīgajiem noteikumiem, un tas rada bažas, ka šāda pieeja varētu ietvert arī nekaitīgas MI sistēmas, kas, visticamāk, neizraisīs nopietnus pamattiesību pārkāpumus vai citus būtiskus riskus. Šie jautājumi ir svarīgi MIA vispārējā izstrādē, un tie būs jāapspriež sīkāk.

b) **Pārvaldības satvara pielāgošana**

28. Dažas delegācijas ierosināja, ka pārvaldības satvaru varētu pielāgot, apgalvojot, ka pārāk decentralizētai piemērošanai kibertelpā valstu līmenī varētu būt ierobežojumi. Varētu būt lietderīgi izanalizēt, vai pašreiz ierosināto pārvaldības satvaru varētu vismaz daļēji pārstrādāt, lai kļiedētu šīs bažas.

c) **Sīkāks skaidrojums par tiesībaizsardzības noteikumiem**

29. Lai gan dažas delegācijas aicināja izveidot atsevišķu juridisku instrumentu vai vismaz atsevišķu nodaļu MIA priekšlikumā, kurā būtu ņemtas vērā konkrētu valsts iestāžu īpašās vajadzības tiesībaizsardzības, migrācijas, patvēruma vai finanšu izmeklēšanas jomā, šķiet, ka lielākā daļa dalībvalstu atbalsta pašreizējo horizontālo pieeju MIA priekšlikumā. Tomēr, lai gan valsts drošības skaidra izslēgšana no priekšlikuma darbības jomas kopumā tika vērtēta atzinīgi, dažas delegācijas joprojām uzskata, ka ir nepieciešams sīkāk precizēt valsts drošības jēdzienu, lai precizētu, kas ir izslēgts un kas nav. Turklāt dažādie īpašie noteikumi par tiesībaizsardzību, kurus daļēji ir pārstrādājusi prezidentvalsts Francija, var prasīt papildu analīzi un izstrādi, piemēram, attiecībā uz aizliegtām MI sistēmām un izņēmumiem 5. pantā, kur dažas dalībvalstis ir pieprasījušas stingrākus pasākumus, savukārt citas ir paudušas atbalstu tam, lai MI izmantošanu tiesībaizsardzības iestādēs mazāk ierobežotu aizliegums un augsta riska klasifikācija.

d) **Pilnvaru deleģēšana Komisijai**

30. Noteikumi par iespēju atjaunināt I pielikumā izklāstīto mākslīgā intelekta metožu un pieeju sarakstu, kā arī noteikumi par III pielikumā izklāstītā augsta riska MI sistēmu saraksta atjaunināšanu var prasīt papildu pielāgojumus. Tagad tie paredz, ka Komisijai regulāri jāziņo Eiropas Parlamentam un Padomei par novērtējumu par šādu grozījumu nepieciešamību, bet dažas dalībvalstis ir norādījušas, ka tik plaša pilnvaru deleģēšana Komisijai šajā sakarā joprojām varētu būt jāierobežo.

e) **Saistība ar citiem tiesību aktiem**

31. Lai gan prezidentvalsts Francija izstrādes procesā ir ieguldījusi ievērojamas pūles, lai nodrošinātu ierosinātā MIA konsekvenci un sinerģiju ar vispārējo ES tiesisko regulējumu, jo īpaši ar esošajām prasībām, kas noteiktas Vispārīgajā datu aizsardzības regulā, Direktīvā par datu aizsardzību tiesībaizsardzības jomā un jaunajā tiesiskajā regulējumā, joprojām ir vajadzīga papildu analīze, lai novērstu iespējamās juridiskās atšķirības nolūkā līdz minimumam samazināt neatbilstības risku, izvairīties no juridiskās nenoteiktības un dublēšanās un atvieglot izpildes centienus.

IV. NOBEIGUMS

32. Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta pieņemt zināšanai šo prezidentvalsts progresu ziņojumu, lai to iesniegtu TTE padomei (telekomunikācijas) tās 2022. gada 3. jūnija sanāksmē.
